

BUDAPEST III. KERÜLET, KÓPOR KÖZ 16-18. (HRSZ. 22305)

Lakóház építése

Lelőhely-azonosító: 62622

KULCSSZAVAK: őskor, rézkor?, szórvány

BUDAPEST DISTRICT III, 16–18 KÓPOR LANE (PLOT NO. 22305)

Construction of a residential building

Site ID: 62622

KEYWORDS: Prehistory, Copper Age?, stray finds

2021. október 27-én a Budapesti Történeti Múzeum két darab szabadon álló, sávalapozással épülő lakóház építésével kapcsolatos régészeti megfigyelést végzett. A megfigyelés során a metszetfalak tisztítására és a talajrétegek felmérésére volt mód.

Az Üröm-hegy és az Arany-hegy közötti széles gerinctől induló, kelet felé lejtő, korábban gyümölcsös, illetve zártkert hasznosítású terület nyilvántartott régészeti lelőhelyen található. A több telek összevonása után kialakult 1448 m² területű, L alakú építési telek utcafrontra merőleges szárában lévő „A” épület 24,95×7,60 méter oldalhosszúságú (189,62 m²), az utcától távolabbi „B” épület 14,25×6,90 méter oldalhosszúságú (98,32 m²) téglalap alapú területet foglalt el. Az építés előtt növényirtás és tereprendezés történt, de az utóbbi nem érte el az altalaj szintjét. Az „A” épület helyén 180,90 mBf, a „B” épület helyén 182,20 mBf szinten építési lavírsíkot alakítottak ki, ezekből indították az 50 cm széles, 1 méter mély alapozási árkokat.

Az „A” épület területén a lavírsíktól (180,90 mBf) 40 cm mélységig sötétbarna, humuszosodott agyag jelentkezett, a réteg alja kőzettörmelékes volt. Alatta szürkessárga, meszes agyag altalaj látszott. Az épü-

On October 27, 2021, the Budapest History Museum conducted archaeological monitoring during the construction of two detached residential buildings with strip foundations. During the monitoring, only the cleaning of section walls and the documentation of soil layers were possible.

The area lies on a registered archaeological site on a terrain sloping eastward from the broad ridge between Üröm Hill and Arany Hill, previously used as orchards and small garden plots. After the consolidation of several parcels, an L-shaped construction plot of 1,448 m² was formed. The “A” building, located in the leg perpendicular to the street frontage, had a rectangular footprint of 24.95×7.60 m (189.62 m²), while the more distant “B” building covered a rectangular area of 14.25×6.90 m (98.32 m²). Prior to construction, vegetation clearing and minor levelling were carried out, but these did not reach the subsoil. A construction formation level was established at 180.90 a.B.S.l.* for building “A” and at 182.20 a.B.S.l. for building “B”, from which 50 cm wide and 1 m deep foundation trenches were excavated.

* above Baltic Sea level

let délkeleti alapjának a metszetében, a déli saroktól három és 3,20, valamint 4,20 és 4,50 méter között sekély, az altalajt 20 cm mélyen vágó kis árkok látszottak. Hasonló, egymástól szabályos távolságra lévő kis beásások az északkeleti, hosszú alapárókban is felbukkantak. Betöltésük tömörödött, sötétbarna humuszos agyag. Valószínűleg modern kori kertművelés (szőlő?) nyomai voltak. A humuszos rétegben talajművelésnek nem volt más nyoma. Az ép rétegből az „A” épület árkaiban végzett metszettel tisztításakor néhány kisméretű, az agyagos talaj miatt legömbölyödött törésfelületű őskori edénytöredék került elő.

A „B” épület helyén a felszíntől 20 cm mélységig látszott a sötétbarna agyag, alatta vörös, sárga, szürke agyag altalaj jelent meg, mészfoltokkal és közettörmelékekkel. A kevert, hegytetőről lecsúszott törmelék az épület nyugati sarkától kelet felé mintegy öt méteren keresztül figyelhettük meg, aztán eltűnt az alapárók aljában. Onnantól már csak az „A” épületnél látott sárga, meszes agyag látszott a humusz alatt. A „B” épület területén nem került elő régészeti leletanyag.

Az alapárkok kiásása során a földmunka mindenütt elérte az altalajt, a bolygatatlan humuszos réteg mindenütt tisztítható volt. A begyűjtött edénytöredékek nehezen azonosíthatóak. Kívül vörös, belül fekete, homokos soványítású töredékekről van szó, amelyek talán a rézkorból származnak.

A terület régészeti érintettségéről csupán az elmúlt három-négy évben kezdtek szaporodni az adatok. A Kőpor közben 2014-ben a szennyvízelvezető hálózat kiépítésekor a Kőpor utca sarkánál került elő szórvány leletanyag. Ugyanebben a közműfejlesztésben a Kolta utcában római kori épületmaradvány (Budai Balogh 2015), illetve egy be nem jelentett építkezés helyszínén egy darab régészeti objektum foltja látszott, ez utóbbi sajnos leletanyag nélkül. A Szélfű utcában, valamint a Kőpor köz 10 alatti lakóház építéskor szórvány őskori edénytöredékek, és kovaszilánkok kerültek elő (BTM A ltsz. 7363-2019, 8128-2020).

RÉSZTVEVŐK: Gyenes Gábor régésztechnikus

Gyenes Gábor

Irodalom

Budai Balogh 2015 • Budai Balogh, Tibor: Topográfiai kutatások az aquincumi településkomplexum vonzáskörzetében. *Aquincumi Füzetek* 21 (2015) 74–107.

BTM A ltsz. 7363-2019 • Gyenes, Gábor – Sárosi, Edit: Budapest, III. Szélfű utca 8. Megfigyelési jelentés, 2019. Budapesti Történeti Múzeum Adattár, Dokumentációs gyűjtemény ltsz. 7363-2019

In the area of building “A”, a dark brown, humus-enriched clay layer was observed from the formation level (180.90 a.B.S.I.) down to a depth of 40 cm, with a stone-debris-rich base. Below this, a greyish-yellow calcareous clay subsoil appeared. In the southeastern foundation trench, shallow small cuts were observed in the subsoil at distances of 3.00, 3.20, 4.20, and 4.50 m from the southern corner, cutting into the subsoil to a depth of 20 cm. Similar regularly spaced small pits were also observed in the northeastern long foundation trench. Their fill consisted of compact dark brown humic clay, most likely representing modern garden cultivation traces (possibly viticulture). No other signs of soil disturbance were observed in the humic layer. During the cleaning of section walls in the foundation trenches of building “A”, a few small prehistoric pottery fragments with rounded fracture surfaces, shaped by the clay-rich soil, were recovered.

In the area of building “B”, a dark brown clay layer was visible down to 20 cm below the surface, beneath which a mixed red, yellow, and grey clay subsoil appeared with lime patches and stone debris. This mixed colluvial material, likely washed down from the hilltop, could be observed from the western corner of the building eastward for approximately five metres, after which it disappeared at the base of the foundation trench. From that point onward, only the yellow calcareous clay subsoil observed in the area of building “A” appeared beneath the humus. No archaeological finds were recovered from the area of building “B”.

During excavation of the foundation trenches, the work everywhere reached the subsoil, and the undisturbed humic layer was consistently suitable for cleaning. The recovered pottery fragments are difficult to classify: they are reddish on the exterior, black on the interior, with sandy tempering, and may tentatively date to the Copper Age.

Archaeological data concerning the area have only begun to accumulate in the past three to four years. In 2014, during the construction of a sewage network in Kőpor Lane, scattered finds were recovered at the corner of Kőpor Street. In the same infrastructure project, Roman-period building remains were identified in Kolta Street (Budai Balogh 2015), and at the site of an unreported construction, a single archaeological feature was observed, unfortunately without associated finds. In Szélfű Street and during the construction of a residential building at 10 Kőpor Lane, prehistoric stray pottery and flint fragments were also recovered (BHM A Inv. no. 7363-2019, 8128-2020).

BTM A Itsz. 8128-2020 • Gyenes, Gábor: Budapest, III. Kőpor köz
10. Megfigyelési jelentés, 2019. Budapesti Történeti Múzeum
Adattár, Dokumentációs gyűjtemény Itsz. 8128-2020

CONTRIBUTORS: Gábor Gyenes (archaeological field
technician)

Gábor Gyenes

References

Budai Balogh 2015 • Budai Balogh, Tibor: Topográfiai kutatások az
aquincumi településkomplexum vonzáskörzetében (Topogra-
phic research in the catchment area of the settlement complex
of Aquincum). *Aquincumi Füzetek* 21 (2015) 74–107.

BTM A Inv. no. 7363-2019 • Gyenes, Gábor – Sárosi, Edit: Buda-
pest, III. Szélfű utca 8. Megfigyelési jelentés, 2019. [Budapest,
District III, 8 Szélfű Street. Monitoring report, 2019]. Budapest
History Museum Archive, Documentation Collection Inv. no.
7363-2019

BTM A Inv. no. 8128-2020 • Gyenes, Gábor: Budapest, III. Kőpor köz
10. Megfigyelési jelentés, 2019. [Budapest, District III, 10 Kőpor
Lane. Monitoring report, 2019]. Budapest History Museum Ar-
chive, Documentation Collection Inv. no. 8128-2020